

A MŰSZAKI ÉRTELMSÉG A KÖZMŰVELŐDÉSSEN^x

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága nevében köszöntöm a Választmányt, minden megjelent elvtársat. Külön is köszöntöm a műszaki, agrár- és természettudományok képviselőit, akik a megyében kezdettől fogva aktív társadalmi munkával segítették elő a tudományos egyesületek és a Szövetség tevékenységét. Az eredményekben ott van az ő munkájuk is. Szocialista társadalmunk az elmúlt három évtizedben dolgozó népünk áldozatos munkájával nemzetközi méretekben is kimagasló eredményeket ért el. Leküzdöttük az egykori elmaradottságot. Fejlett ipart hoztunk létre, korábban ismeretlen gyártási ágak honosodtak meg hazánkban. A kisparcellás gazdálkodás helyén korszerű, nagyüzemi, szocialista mezőgazdaság alakult ki. Korszakos eredményeket értünk el a tudományos és kulturális életben. Társadalmunk fejlődése felgyorsult, a XI. kongresszuson meghirdethettük a fejlett szocialista társadalom építésének programját.

Társadalmi-gazdasági fejlődésünk szervező része a Szövetség harminc éves munkájának, sikere, eredménye és gondja. A Szövetség létrehozásának alap gondolata kiállta az idő próbáját.

^x Az előadás elhangzott a MTESZ Csongrád megyei Választmányának 1979. szeptember 29-i ülésén.

A 32 tudományos egyesület 370 szakosztálya átfogja a műszaki és agrár-, valamint a természettudományok hazánkban művelt területeinek döntő részét. Működésükkel, a műszaki és agrár-értelmiség társadalmi aktivitásának kibontakoztatásával és szervezésével hozzájárulnak a gazdasági, műszaki-fejlesztési feladatok megoldásához. Elősegítik a tudományos eredmények megismertetését és alkalmazását. Szervezeti keretet teremtenek az elméleti és gyakorlati szakemberek együttműködéséhez, a tudomány és technika szorosabb kapcsolatának kialakításához.

Pártunk legfontosabb állásfoglalásai visszatérő következetességgel állapítják meg, hogy a fejlett szocializmus építésének időszakában az értelmiség szerepe egyre erőteljesebbé válik. Ez érthető, mivel fejlődésünk érdekében nagyon összetett, bonyolult feladatokat kell megoldanunk, amelyhez nélkülözhetetlen a tudás, a szakértelem.

A tudományos-technikai forradalom és a tervgazdálkodás viszonyai között az ipar hatékonyabbá tétele, az ipari jellegű mezőgazdasági termelés és a terciér szektor fejlesztése nem valósítható meg nagylétszámú, magasan kvalifikált értelmiség nélkül. Felszabadulásunk óta ezért növeltük nagymértékben a diplomások számát. Amíg 1945 előtt az aktív keresők 2 %-ának sem volt felsőfoku végzettsége, addig a '70-es évek közepére arányuk már meghaladta az 5 %-ot. 30 év alatt a magyar értelmiség száma 100 ezerről 400 ezerre nőtt. A mennyiségi változás mellett jelentősen módosult a diplomások szakmai strukturája is. Megszűnt a jogászképzés túlsúlya, a műszaki értelmiség száma meghatszorosozódott, az agronómusok és a közgazdászok száma négyszeresére nőtt.

Örömmel állapíthatjuk meg, hogy a korunkban jelentkező bonyolult gazdasági, politikai, ideológiai kérdések megítélésében, gondjaink leküzdésében a magyar értelmiség döntő többsége megfelelő politikai érettséggel és cselekvően vesz részt.

Az értelmiség elsődlegesen szakmai tudásával szolgálja a szocialista építést, de nyilvánvaló, hogy már a szakmai tevékenységben is jelen vannak a közéletiség elemei, amelyet a világnézeti tudatosság, a politikai felelősségtudat határoz meg. Rendkívül nagy jelentősége van annak, hogy az értelmiség megfelelő mértékben és mélységben járuljon hozzá a különböző szinteken hozott gazdasági, műszaki, társadalompolitikai döntések előkészítéséhez, részt vegyen a döntések meghozatalában, végrehajtásában és ellenőrzésében. Többek közt ezért is fontos a szocialista demokrácia kiszélesítése, a szocialista közélet fejlesztése.

Annak azonban, hogy az értelmiség hozzászólásai a vállalati és megyei fórumokon, kormány szinten vagy a sajtó nyilvánossága előtt ne csak részkérdésekre terjedjenek ki, ne korlátozódjanak pusztán "szakértői" vélemény-nyilvánításra, az is feltétele, hogy megfelelő, marxista megalapozottságu közgazdasági, filozófiai, szociológiai kultúrával rendelkezzenek, jártasak legyenek a tudományos szocializmusban, jól ismerjék a nemzetközi, a hazai és a helyi - megyei, városi, üzemi - viszonyokat.

Mindezek a követelmények nem maradhatnak és nem maradnak az elemzés, a ténymegállapítás szintjén. A párt és a magyar értelmiség között kialakult bizalom légköre nem korlátozódott arra, hogy a párt figyelemmel kísérte, elemezte az értelmiség társadalmi szerepében bekövetkezett változásokat, hanem egyben azt is jelentette, hogy a párt munkájában érvényesítette ennek tapasztalatait is. A társadalmi élet különböző területein, a politikai munkában többet törődünk az értelmiséggel.

A jövőben méginkább figyelembe kell vennünk, hogy az értelmiség legérzékenyebb társadalmi rétegünk, amely fokozottabban reagál társadalmi életünk és a nemzetközi események minden változására, kritikusabban viszonyul eredményeinkhez, problémáinkhoz. A világ kitágulásának azt az időszakát, amely a XX. század jellegzetessége, s amely minden egyes embert sok

vonatkozásban új helyzet elé állít, az értelmiség éli meg a legintenzívebben.

A jövőben különös gondot kell fordítanunk az értelmiség utánpótlására, a fiatalok körében végzett eszmei-politikai nevelő munkára. Az oktatási intézmények, a mozgalmi szervek mellett a fiatal értelmiség nevelésében, kezdeményezőkézségének, alkotó kedvének kibontakoztatásában mind nagyobb szerepe lesz a MTESZ-nek is.

A MTESZ-ben folyó sokirányú tevékenység közül - az ünnepi ülés jellegéhez igazodva - csak egyet szeretnék kiemelni.

A ma mintegy 7000 főt számláló Csongrád megyei szervezet jó példája annak a folyamatnak, amely a területi szervezetek rendszerében végbement. Az, hogy a Csongrád megyei szervezet volt a vidékiek között az első, részben objektív tényezők eredménye. Azt azonban, hogy ezek a szervezetek a társadalmi-tudományos élet folyamatosan gazdagodó új színterjéjévé váltak, politikánk segítette elő azzal, hogy igényelte, ösztönözte a MTESZ tagságának hasznos tevékenységét. S hogy akartak, tudtak élni a lehetőséggel, számos tényező bizonyítja.

A területi szervek, a pártbizottság, a tanácsai szervek és vállalatok felkérésére több tanulmányt készítettek, segítettek a regionális feladatok megoldását.

A megyei szervezet hozzájárult az ipari bázis kiépítéséhez, a szocialista mezőgazdaság fejlesztéséhez. A városi szervezetek Makón, Csongrádon, Hódmezővásárhelyen olyan tevékenységet honosítottak meg, amely ezen a vidéken korábban ismeretlen volt.

A megyei szervezet története a megye gazdasági fejlődésének tükörképe. A megváltozott ipari, gazdasági háttérnek megfelelően a szervezet munkája színesedett, új tartalommal bővült, új egyesületi csoportok és városi szervezetek alakultak.

Kedves Elvtársnők!

Kedves Elvtársak!

A Központi Bizottság nagyra becsüli és elismerését fejezi ki azért a sokoldalú és magas színvonalú társadalmi-tudományos munkáért, amelyet az értelmiség a MTESZ-ben végez, amely itt-hon és külföldön egyaránt elismerést vált ki.

Fejlődésünk mai és jövőbeni szakaszában, amikor az anyagi termelés minden ágában mélyreható, minőségi átalakulást kell véghez vinnünk, amikor nélkülözhetetlen feltétel a tudományos és műszaki haladás meggyorsítása, akkor méginkább megnő a tudományban és gyakorlatban dolgozó mérnökök, közgazdák, értelmiségiek társadalmi szerepe, és méginkább szükségessé válik valamennyi alkotó tehetség összefogása.

Gazdaságpolitikánknak ma legfontosabb célja a népgazdaság egyensúlyi helyzetének javítása. Hosszabb távon ennek kell alárendelni a gazdasági növekedés ütemét, a belső felhasználást.

A népgazdasági egyensúly javításának a belföldi felhasználás szigorú korlátok között tartása továbbra is igen fontos feltétele. Ugyanakkor erőteljesen növelni kell a termelésben megvalósítandó minőségi, hatékonysági és szerkezeti változtatások szerepét ebben a folyamatban. A gazdasági szabályozás változtatása ebbe az irányba hat, de ez önmagában nem elég: az állami és vállalati irányító munkában konkrét intézkedéseknek kell a szükséges változtatásokat létrehozniuk.

Különösen fontos szerepe lesz a következő év gazdálkodásában a takarékoságnak. A takarékoság követelményét minden területen - a termelés, a szolgáltatás, a kultúra, az egészségügy és az oktatás területén egyaránt - érvényesíteni kell. Ez nem mai követelmény, és nemcsak jelenlegi gazdasági nehézségeinkből fakad. Az ésszerűség követeli meg, hogy értékeinket, erőforrásainkat csak hasznos célra fordítsuk, csak a minél nagyobb hozamot nyújtó területeken használjuk fel.

Szükségesnek tartjuk hangsúlyozni, hogy a takarékoság nem kampány, hanem folyamatos magatartás és gondolkodásmód, ennek megfelelően nem a látványos, hanem az érdemi, a valóban jelentős intézkedések felelnek meg céljainknak. A takarékoság elsősorban abban nyilvánuljon meg, hogy termékeket, szolgáltatásokat, beruházásokat állítunk elő a korábbinál kevesebb, illetve a hozzájuk éppen csak feltétlenül szükséges energia, anyag, egyéb erőforrás felhasználásával. Takarékos gazdálkodásnak minősítjük, ha megszüntettünk felesleges tevékenységeket, amelyek értékeket emésztenek fel, de amelyek nélkül is azonos szinten elégíthetjük ki szükségleteinket. Különösképpen meg kell nyilvánulnia a takarékosabb szemléletnek a lehetséges cselekvési változatok közötti döntésekben.

E követelmények érvényesítésében, az ehhez szükséges szemlélet alakításában döntő szerep vár a termelést különböző szinten irányító műszaki szakemberekre, a gazdasági döntéseket előkészítő tervezőkre, a műszaki fejlődést jelentősen befolyásoló kutatókra.

Az egyéni aktivitás kibontakoztatásában, közös társadalmi-gazdasági céljaink megoldásának elősegítésében, tudományos közéletünk fejlesztésében, a változó külgazdasági feltételekhez való alkalmazkodó képességünk növelésében a MTESZ-re mint társadalmi szervezetre a fejlett szocialista társadalom építésében növekvő feladatok hárulnak.

A növekvő feladatok objektív és szubjektív feltételei adottak, a szervezet nagy lehetőségek hordozója. Van jól kidolgozott cselekvési programja, jó szakmai ismeretekkel, koncepcióval rendelkező 150 ezer fős tagsága, történelmi hagyományokkal és gazdag tapasztalattal rendelkező 32 egyesülete.

A társadalom érdeke azt kívánja, hogy tovább erősödjék a MTESZ-ben a gazdaságpolitikai tevékenység sulya és jelentősége. Az egyesületek már eddig is jelentős részt vállaltak a különböző fejlesztési koncepciók társadalmi véleményezésében, erősítették kapcsolataikat az ágazattal.

A népgazdasági feladatok megoldása jelentős mértékben a vállalatoknál és szervezetekben folyó tevékenység eredményességétől függ. Éppen ezért az önként vállalt társadalmi-tudományos tevékenység is még eredményesebb lesz, ha a termelő közeg valós problémái, a termelési tevékenység kapcsolatrendszere, feltételrendszere felé irányul.

Ugy ítéljük meg, hogy az üzemekben folytatott, valamint az egyesületközi tevékenység erősítésével a munka színvonalának, az eredményességének további jelentős javulása érhető el.

Az egyesületi munka új és tartalmas színtöltje lehet például az anyagellátással és anyaggazdálkodással, a vállalatok közötti kapcsolat fejlesztésével való foglalkozás. Az anyaggal, energiával, szellemi értékeinkkel való takarékos gazdálkodás elősegítése, erre vonatkozó javaslatok kezdeményezése és kidolgozása, a figyelem felhívása nagy eredményeket hozhat.

A MTESZ-ben, az egyesületekben folyó munka jellegzetes formája a szakmai tanácskozás, konferencia, amelyeken ajánlások formájában adják közre a szükségesnek tartott javaslatokat. Az a véleményünk, hogy az egyesületi és szövetségi vezetésnek kezdeményezőbbnek kell lennie a javaslatok, állásfoglalások kialakításában, összegyűjtésében és a megvalósítás figyelemmel kísérésében.

Különösen ez utóbbi igényel jelentős fejlődést, közvetlenül érinti az egyesületi munkastilust, munkamódszert.

Természetesen a gazdaságpolitika felé való fordulás nem jelenti az oktatáspolitikai, a tudománypolitikai és a közművelődés-politikai tevékenység visszafejlesztését. Ellenkezőleg: fokozottan igényli ezeknek a gazdaságpolitika közvetlen szolgálatába állítását.

A MTESZ előtt álló feladatok megoldása az egyesületek gyakorlati tevékenységének sokirányú fejlesztését, a munkamódszerek állandó gazdagítását igényli. A munkamódszerek bő-

vitése nem jelenti a hagyományokról való lemondást. A múlt eredményeinek számontartása és elismerése nem zárja ki a jövő ismeretét, az új befogadását. Az új feladatokat régi módszerrel - számos esetben - megoldani nem tudjuk. Ezért helyenként és időnként felül kell vizsgálni az alkalmazott formákat, fel kell frissíteni a közreműködők körét, friss szellemet és gondolkodásmódot kell bevinni a munkába.

Az egyesületi munka lehetőséget nyújt arra, hogy bizonyos kérdésekkel foglalkozva ne csak a problémákat jelezzék, hanem javaslataik legyenek konkrétak, célrätöröek. Ügyelve arra, amit Lenin úgy fogalmazott, hogy nem szabad "a művet vitával, a munkát beszélgetéssel helyettesíteni".

A MTESZ-ben végzett társadalmi munkát is a közösség szükségletei hívják életre és csak annyiban léteznek, amennyiben kielégítik a társadalom szükségleteit. A társadalom szükséglete most a hatékonyságnövelés konkrét formáinak, gyakorlati megvalósítását igényli.

A fejlett szocialista társadalom felépítésének - nagy történelmi lehetőségünk valóráváltásának - nélkülözhetetlen tényezői az értelmiség legkülönbözőbb csoportjai, a műszakiak, a közgazdászok, az agrárszakemberek, a pedagógusok, a tudósok. Aktivizálásuknak, tehetségük, szakmai tudásuk hatékonyabb kibontakoztatásának egyik jelentős fóruma, szervezeti kerete a MTESZ. Kérem és kívánom, hogy ebben az önként vállalt munkában érjenek el további sok sikert.